

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

**Základní škola Charlotty Garrique Masarykové Lány,
okres Rakovník**

Školní 93, 270 61 Lány

Identifikátor školy: 600 055 795

Zřizovatel: Obec Lány, Masarykovo nám. 9, 270 61 Lány

Školský úřad Rakovník, Nádražní 102/II, 269 01 Rakovník

Termín konání orientační inspekce: 19., 20., 23. a 24. říjen 2000

Čj.	026 192/00-2168
Signatura	ob6cu104

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Charlotty Garrigue Masarykové Lány, okres Rakovník (IZO: 102 602 093), je úplná základní škola s kapacitou 230 žáků. Škola má právní subjektivitu. Ve školním roce 2000/2001 má celkem 9 tříd a navštěvuje ji 191 žáků, z tohoto počtu je 88 dívek. Součástí školy je školní družina (IZO: 114 100 110).

Ročník	Počet tříd	Počet žáků v ročníku	Z toho dívek
1.	1	20	9
2.	1	28	14
3.	1	17	7
4.	1	20	9
5	1	19	12
1. st. celkem	5	104	51

Ročník	Počet tříd	Počet žáků v ročníku	Z toho dívek
6.	1	21	9
7.	1	21	8
8.	1	22	8
9.	1	23	12
2. st. celkem	4	87	37

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Výuka předmětu probíhala v souladu se schválenými učebními plány. Nepovinné nebo volitelné předměty se vztahem k českému jazyku nebyly ve škole zavedeny; učební plány byly doplněny o dramatický kroužek. Pro vlastní vzdělávací činnost zpracovaly učitelky časové tematické plány, které nezachycovaly v některých případech (2. až 4. ročník) další specifické složky jazyka, tj. psaní, slohový výcvik nebo čtení a literární výchovu. Kontrolou třídních knih ze školního roku 2000/2001 bylo zjištěno, že ve 4. ročníku nebylo vyučováno psaní od měsíce září 2000 až do doby konání inspekční činnosti. V časovém tematickém plánu 6. ročníku bylo zaznamenáno učivo o slovesných třídách a vzorech, které osnovy neobsahují. Aktuální příprava na pět hospitovaných hodin byla velmi pečlivá, v jednom případě šlo spíše o rutinní záležitost, jedenkrát byly značné rezervy ve stavbě a organizaci vyučovací jednotky. Plánování a příprava výuky českého jazyka byly celkově průměrné.

Výuka českého jazyka na 1. stupni byla zajištěna třídními učitelkami, z nichž tři měly příslušnou odbornou a pedagogickou způsobilost. Na 2. stupni vyučovaly český jazyk dvě učitelky bez příslušné odborné a pedagogické způsobilosti. Chybějící odborná a pedagogická způsobilost měla negativní vliv na kvalitu vyučovacího procesu v 6. ročníku. Vyučování v 1. až 5. ročníku probíhalo v kmenových učebnách, jejichž prostředí mělo velmi dobrou estetickou úroveň a pro výuku předmětu bylo podnětné. Český jazyk v 6. a 9. ročníku byl vyučován v odborné učebně. Materiální zázemí pro výuku bylo na standardní úrovni, vyučující využívaly i svých vlastních pomůcek (kartičky, obrázky, magnetofonovou nahrávku) nebo knihy s dětskou tematikou z fondu školní knihovny. Práce s didaktickou technikou byla zaznamenána jen u jedné učitelky. V některých hodinách byly dílčí nedostatky z hlediska psychohygienických zásad (např. členění hodiny, nezařazení relaxace, výuka o přestávce), v jedné hodině tyto nedostatky převažovaly. Personální podmínky měly z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti citelně slabá místa, materiální a psychohygienické podmínky byly průměrné. Celkově měly podmínky výuky českého jazyka průměrnou úroveň.

Ve třech hospitovaných hodinách převažovala frontální výuka, v níž se však účelně střídaly rozmanité činnosti. Zvolené metody a formy respektovaly věk žáků a jejich schopnosti. Žáci se

aktivně zapojovali do výuky, měli dostatečný prostor pro procvičování učiva. V jednom případě byl vzdělávací proces založen na skupinových pracích s účelným využitím magnetofonové nahrávky, žáci pracovali s chybou, řešili problémové úkoly. V jedné hodině literární výchovy byla efektivně uplatněna individuální práce, řízený rozhovor a hudební nahrávka; žáci měli možnost prožitku, projevovali zájem o učební látku. Další sledovaná hodina nebyla pro žáky dostatečně podnětná, zařazené činnosti byly jednotvárné (společná četba, doplňující otázky). Jedna hospitovaná hodina zaměřená na mluvnickou složku předmětu měla zásadní metodické a didaktické nedostatky (stavba hodiny, neúčelné řízení výuky aj.). Především při výuce mluvnického učiva byl ze strany vyučujících uplatňován individuální přístup k žákům, byl brán ohled na jejich osobní tempo. Organizace, formy a metody výuky byly celkově průměrné.

Vstupní motivace měla formu seznámení s cíli hodiny, byly využity soutěživé prvky a rozhovor v komunikativním kruhu. Ve dvou hodinách byly úvodní motivační metody opomenuty. V průběžné motivaci převažovalo povzbuzování žáků kladným slovním hodnocením a časté střídání činností; byly zařazeny mezipředmětové vazby (např. výtvarná a hudební výchova, vlastivěda) a využity regionální prvky. Značné rezervy byly v průběžné motivaci v 6. ročníku, což se projevilo v nezájmu žáků o výuku. Závěrečné zhodnocení práce žáků bylo zaznamenáno ve čtyřech hodinách, celkové shrnutí učiva proběhlo ve třech vyučovacích jednotkách (v jednom případě ho provedli sami žáci). Žáci byli vedeni k hodnocení výkonů svých spolužáků. Frekvence průběžné klasifikace v záznamničkách a žákovských knížkách ve třídách 1. stupně a 9. ročníku poskytovala rodičům dostatečnou informovanost o průběhu a výsledcích vzdělávání. Převažovalo však hodnocení z mluvnického učiva, v menší míře se vyskytovaly známky ze čtení a literární výchovy. Orientační kontrolou žákovských knížek v 6. ročníku bylo zjištěno, že žáci měli převážně zaznamenánu pouze jednu známku z daného předmětu. Celkově byla v oblasti motivace a hodnocení pozitivita a negativita téměř v rovnováze.

Komunikace ve většině hospitovaných hodin probíhala v atmosféře vzájemné důvěry. Pouze v jedné hodině byl patrný autoritativní přístup vyučující k žákům. Dohodnutá pravidla jednání byla žáky respektována, jen v 6. ročníku se objevily projevy nežádoucího chování žáků, které vyučující nedokázala zvládnout. Při práci ve dvojicích nebo skupinových činnostech byli žáci vedeni ke vzájemné ohleduplnosti a spolupráci. Většina vyučujících dbala na rozvoj komunikativních dovedností žáků. Celkově byla oblast interakce a komunikace na průměrné úrovni.

Celkově měla výuka českého jazyka průměrnou úroveň.

Matematika

Časová dotace předmětu byla v souladu se schválenými učebními plány, v 1. a 6. až 9. ročníku se týdně vyučovaly čtyři hodiny matematiky, ve 2. až 5. ročníku pět hodin. Nepovinné předměty se vztahem k matematice se nevyučovaly, pro žáky 6. až 8. ročníku byl zřízen zájmový útvar informatiky. Kontinuita výuky matematiky mezi jednotlivými ročníky byla zajištěna používáním ucelených řad učebnic na 1. a 2. stupni. Ve zpracovaných časových tematických plánech učiva bylo ve 3. a 4. ročníku zařazeno učivo nad rámec učebních osnov (např. ve 3. ročníku kruh, kružnice, konstrukce trojúhelníku ze tří stran pomocí kružítka, osová souměrnost, určování hmotnosti; ve 4. ročníku čtyřboký jehlan, orientace v rovině, souřadnice, jednotky hmotnosti). V časovém tematickém plánu 4. ročníku nebylo zařazeno učivo kruh, kružnice, střed a poloměr kružnice. Dle zápisů v třídních knihách bylo nad rámec učebních osnov ve školním roce 1999/2000 ve 3. ročníku probíráno učivo kruh, kružnice, konstrukce trojúhelníku ze tří stran, ve školním roce 2000/2001 ve 4. ročníku učivo čtyřboký

jehlan. Tím bylo porušeno ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Aktuální příprava na většinu hospitovaných hodin byla velmi pečlivá. Celkově byly plánování a příprava výuky hodnoceny jako průměrné.

Výuku matematiky na 1. stupni zajišťovalo pět vyučujících, z toho tři učitelky s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Vyučující ve 2. a 4. ročníku neměly příslušnou odbornou a pedagogickou způsobilost, čímž bylo porušeno ustanovení § 51 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a § 2 odst. 4 vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Na 2. stupni zajišťovala výuku matematiky zkušená odborně a pedagogicky způsobilá učitelka. Z celkového počtu 40 týdně odučených hodin matematiky bylo učitelkami s příslušnou odbornou i pedagogickou způsobilostí odučeno 30 hodin (75 %). Na 1. stupni probíhala výuka matematiky v kmenových učebnách, na 2. stupni v odborné pracovně matematiky. Všechny učebny prostorově vyhovovaly současnému počtu žáků, splňovaly psychohygienické zásady a měly velmi dobrou estetickou úroveň. Vybavení učebními pomůckami a didaktickou technikou bylo na průměrné úrovni, rezervy byly ve vybavení kvalitní výpočetní technikou s výukovými programy (pouze šest PC umístěných v informačním centru školy a dva v kmenové učebně 3. ročníku). V rozvrhu hodin byla výuka matematiky nejčastěji zařazena na první až třetí vyučovací hodinu (92,5 % hodin), což odpovídá obecným pedagogickým zásadám. Psychohygienické zásady byly v hospitovaných hodinách většinou dodržovány, zvláště v 1. a 5. ročníku byly pravidelně zařazovány relaxační aktivity. Celkově byly podmínky výuky matematiky hodnoceny jako velmi dobré.

Většina z devíti hospitovaných hodin měla klasickou stavbu, převažovala v nich frontální práce. Na 1. stupni byly účelně střídány pestré a nápadité činnosti v hodinách v 1., 2. a zvláště v 5. ročníku, na 2. stupni se hospitované hodiny vyznačovaly přehledným, systematicky utříděným výkladem, se zdůrazněním základního učiva. Ve většině hospitovaných hodin měli žáci dostatečný prostor pro samostatnou práci, dostatek času byl věnován procvičení učiva. Výrazný individuální přístup byl patrný v hodinách v 5. a 6. ročníku. Zařazení skupinové práce bylo velmi efektivní v 5. a 6. ročníku, citelné nedostatky však byly v její organizaci ve 4. ročníku. Dostupné učební pomůcky byly v hodinách většinou účelně využívány, didaktická technika nebyla použita v žádné z hospitovaných hodin. Odborné a věcné nedostatky nebyly zaznamenány. Závěrečné shrnutí probíraného učiva za aktivní účasti žáků bylo provedeno pouze ve čtyřech vyučovacích hodinách. Celkově byly organizace, formy a metody výuky velmi dobré.

Ve všech hospitovaných hodinách byla zařazena vstupní motivace, v průběhu většiny hodin byli žáci motivováni pozitivním hodnocením ze strany vyučujících. Méně často byla využívána aktualizace učiva a mezipředmětové vztahy. Ve čtyřech vyučovacích hodinách bylo zaznamenáno vedení žáků k sebekontrolě a sebehodnocení. V závěru většiny hospitovaných hodin chybělo celkové zhodnocení výkonu žáků. Průběžná klasifikace v žákovských knížkách a notýscích byla co do četnosti dostatečná. Motivace a hodnocení byly celkově na nadprůměrné až spíše nadprůměrné úrovni.

Učitelky měly u žáků přirozenou autoritu, ve většině tříd byla klidná pracovní atmosféra. Vztahy mezi učitelkami a žáky byly založeny na akceptování dohodnutých pravidel chování a jednání. Pouze zcela ojediněle musely vyučující na 1. stupni řešit drobné projevy nekázně problémových žáků. Celkově byla při výuce matematiky oblast spolupráce a komunikace mezi žáky navzájem a mezi žáky a učitelkami hodnocena jako velmi dobrá.

Výuka matematiky byla celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Přírodověda, chemie a přírodopis

Časové dotace sledovaných předmětů byly v souladu s učebními plány. Všichni učitelé měli zpracované časové tematické plány učiva. Jejich obsah svědčil o nedostatečné práci s učebními osnovami, obsah výuky byl podřizován pouze používaným učebnicím. V přírodovědě ve 4. ročníku chybělo zařazení povinného tématu výchova ke zdraví. Vlastní příprava učitelů byla vzhledem k průběhu výuky průměrná; z hlediska materiálního zabezpečení pouze jeden učitel sporadicky použil učební pomůcky, didaktickou techniku a kopie učebního textu. V plánování a přípravě výuky byly zásadní nedostatky.

Pouze 53 % hodin z přidělené časové dotace tvořila kvalifikovaná a odborná výuka. Chemii a přírodopis v 8. a 9. ročníku vyučoval od tohoto školního roku kvalifikovaný a odborně způsobilý učitel v důchodovém věku, který škole pouze vypomáhal na zkrácený pracovní úvazek. Zbývá část přírodopisu a přírodověda v 5. ročníku byla svěřena začínající učitelce bez pedagogické a odborné způsobilosti. Přírodovědu ve 4. ročníku vyučovala zkušená třídní učitelka bez požadovaného vzdělání. Pro výuku přírodopisu a chemie se používala prostorná a materiálně dobře udržovaná specializovaná učebna. Předností pracovní přírodovědných předmětů byly funkční rozvody vody k pracovním místům žáků, ve třídě bylo možné operativně využívat zpětný projektor a videorekordér. Omezujícím faktorem byly chybějící rozvody plynu; velká vzdálenost mezi nevyvýšeným demonstračním stolem a některými žakovskými místy snižovala viditelnost a kontakt mezi učitelem a žáky. Motivační a aktuální výzdoba pracovní byla minimální. Pomůckové kabinety poskytovaly dostatečné zázemí pro názornou výuku. Přírodověda se vyučovala v kmenových učebnách, jejich prostředí bylo pro výuku předmětu vhodné a podnětné. Z hlediska psychohygieny prostředí byly nedostatky u žakovského nábytku v odborné pracovně (velká část židlí zde byla nepřiměřeně nízká k výšce stolů). Dodržování psychohygienických zásad během vlastní výuky mělo rezervy i nepříjemné momenty (např. žák nebyl po žádosti uvolněn na WC). Podmínky výuky byly celkově posouzeny jako průměrné, nejzávažnější problémy měla škola v oblasti personální.

V časové i organizační struktuře hodin byly v přímé práci učitelů výrazné nedostatky. Velké rezervy byly již v organizaci opakovacích fází, na žáky byly celkově kladeny velmi nízké požadavky. Expozice nového učiva se opírala především o opisovaný zápis, didaktická role učitelů byla nevýrazná; na 1. stupni se vymezený čas prohodil a nové učivo se začalo probírat až v závěru vyučovací jednotky. V pěti hospitovaných hodinách na 2. stupni byly používány pouze pasivní formy učení, činnostní a prožitkové metody zcela chyběly, ve 4. ročníku byla zařazena progresivní skupinová práce, která ale nebyla účelně využita. Utvrzovací a fixační fáze výuky buď chyběla, nebo byla formální a neúčinná. Při opakování i během expozice nového učiva učitelé přehlédli nebo prezentovali věcné chyby. Laboratorní práce se v tomto školním roce zatím nekonaly. Organizace, formy a metody výuky byly v souhrnu hodnoceny jako pouze vyhovující.

Cílená úvodní motivace byla zařazena pouze ve třetině hospitovaných hodin. Průběžná motivace měla značné rezervy, převážně se uplatňovalo pouze využití zkušeností a znalostí dětí v řízeném rozhovoru. Z hlediska hodnocení a klasifikace byla výtěžnost minimální; klasifikace žáků je založena především na písemných testech. Závěrečné zhodnocení výkonu dětí nebo vyhodnocení dosažených učebních cílů zcela chybělo. Žáci dostávali všeobecně velmi málo prostoru pro vlastní učební seberealizaci, hodnocení a sebehodnocení. V chemii v 9. ročníku odpovědi žáků ukazovaly na závažné znalostní nedostatky z loňského učiva. Motivace a hodnocení byly v jednotlivých hodinách posouzeny stupni průměrný až nevyhovující, celkově byla tato oblast hodnocena jako pouze vyhovující.

Ve všech třídách 2. stupně vládla téměř po celou dobu výuky nepracovní a nepodnětná atmosféra, žáci svým spontánním bavením v lavicích, eventuálně vykřikováním dávali vyučujícím najevo svoji převahu a nezájem. Učitelé neměli u velké části dětí přirozenou autoritu; problém se násobil náročnými individuálními potřebami některých jedinců a jejich nevhodnými návyky. Na 1. stupni byl vztah učitel - žák bezproblémový. Prostor pro rozvoj komunikace dětí byl spíše jen nahodilý; od nejstarších žáků vyučující důsledně vyžadoval víceslovné odpovědi a dodržování elementárních návyků při vyvolávání. Interakce a komunikace ve sledovaných hodinách byly hodnoceny jako pouze vyhovující.

Výuka ve sledovaných předmětech byla v souhrnu zhodnocena stupněm pouze vyhovující.

Fyzika

V souladu s učebním plánem byla fyzika v 6. až 9. ročníku vyučována v rozsahu dvě hodiny týdně. Zpracované časové tematické plány učiva odpovídaly učebním osnovám, v 7. ročníku v nich nebyly zařazeny laboratorní práce. Probírané učivo bylo v souladu s učebními osnovami. Bezprostřední příprava učitele na hospitované hodiny byla dobrá, dílčí rezervy byly v přípravě funkčních pomůcek pro frontální pokusy. V plánování a přípravě výuky fyziky byly celkově pozitiva a negativa téměř v rovnováze.

Předmět ve škole vyučoval odborně a pedagogicky způsobilý učitel s více jak třicetiletou praxí. Pro výuku byla využívána specializovaná pracovní přírodní věd popsaná v předcházející části inspekční zprávy. Pomůcky byly uloženy převážně v kabinetě bezprostředně sousedícím s učebnou, částečně přímo v odborné pracovně. Uložení učebních pomůcek však bylo naprosto nepřehledné a nesystematické, některé pomůcky evidentně nebývají ve výuce využívány, vyučující neměl přehled o jejich umístění. Používány byly starší učebnice (odpovídající dříve platným učebním dokumentům čj. 18 730/91-20). Psychohygienické zásady byly v hospitovaných hodinách většinou dodržovány, nedostatkem byla špatná čitelnost zápisů na tabuli. Celkově byly podmínky výuky fyziky hodnoceny jako průměrné.

V hospitovaných hodinách byla patrná snaha učitele o názornost výuky (prováděny frontální a demonstrační experimenty), provedené pokusy a pozorování však většinou nebyly využity k vyvození nových poznatků žáky. V hospitovaných hodinách byla používána nepřesná fyzikální terminologie, v jednom případě byly zaznamenány odborné nedostatky. Průběžně zapisované poznámky učitele na tabuli nebyly uspořádané. Zápisy v sešitech některých žáků byly nepřehledné, měly velmi špatnou grafickou úpravu a byly v nich neopravené věcné a gramatické chyby. Organizační nedostatky byly patrné při zakončení samostatné práce žáků (neorganizované vybírání písemných prací). V žádné z hospitovaných hodin nebyla využita didaktická technika, pouze v jedné hospitované hodině bylo provedeno závěrečné shrnutí a utřídění nově probraného učiva. Laboratorní práce se v tomto školním roce zatím nekonaly. Předložené zápisy z laboratorních prací ze školního roku 1999/2000 nebyly vyučujícím opraveny, měly většinou velmi špatnou úpravu. V organizaci výuky, používaných formách a metodách práce byly výrazné nedostatky.

Motivace prováděním frontálních a demonstračních experimentů nebyla dostatečná, zcela chyběla motivace žáků zařazováním příkladů praktického užití probíraného učiva. Většina řešených výpočtových úloh neměla reálný základ, nevycházela z běžné denní praxe. V průběhu hospitovaných hodin byli žáci velmi málo hodnoceni, závěrečné zhodnocení práce žáků nebylo provedeno v žádné ze sledovaných hodin. Frekvence průběžné klasifikace v žákovských knížkách byla u některých žáků 8. a 9. ročníku velmi nízká. V oblasti motivace a hodnocení byla citelně slabá místa.

Nedostatkem z hlediska rozvoje komunikativních dovedností byla skutečnost, že při řízeném

rozhovoru učitel nedával žákům dostatečný časový prostor pro formulaci víceslovných odpovědí. V některých fázích hospitovaných hodin část žáků nerespektovala organizační pokyny vyučujícího, projevila se neřízená, spontánní komunikace. Interakce a komunikace byly hodnoceny jako pouze vyhovující.

Celkově byla ve výuce fyziky citelně slabá místa.

Zeměpis

Předmět se vyučoval v 6. až 8. ročníku s dvouhodinovou týdenní dotací, v 9. ročníku byla týdně vyučována jedna hodina zeměpisu. Uvedené hodinové dotace byly v souladu s učebním plánem. Zpracované časové tematické plány učiva byly většinou přehledné. Plán 7. ročníku postrádal přesnější časové rozvržení, v 9. ročníku nezahrnoval veškeré učivo zařazených tematických celků. Probírané učivo bylo v souladu s učebními osnovami. Aktuální příprava na hospitované hodiny byla dobrá. Celkově byly plánování a příprava výuky na průměrné úrovni.

Výuka předmětu byla zajištěna třemi učitelkami, z nichž žádná neměla příslušnou odbornou i pedagogickou způsobilost. Předmět byl vyučován v odborných učebnách českého jazyka a dějepisu, které prostorově vyhovovaly současnému počtu žáků a měly velmi dobrou estetickou úroveň. Vybavení učebními pomůckami bylo standardní, v některých ročnících byly využívány starší učebnice (odpovídající dříve platným učebním dokumentům čj. 18 730/91-20). Školní atlasy používali žáci pouze v průběhu vyučovacích hodin, pro domácí přípravu je k dispozici neměli. Ve většině hospitovaných hodin byly dodržovány psychohygienické zásady (členění výuky, zařazení relaxace). Podmínky výuky zeměpisu byly celkově průměrné.

Všechny čtyři hospitované hodiny měly klasickou stavbu, až na jedinou výjimku v nich byla využita pouze frontální práce. Zařazená skupinová práce v 7. ročníku nebyla zcela organizačně zvládnuta, byla málo efektivní. Pouze v některých hospitovaných hodinách byly využívány dostupné učební pomůcky, didaktická technika nebyla použita v žádné ze sledovaných hodin. Žáci byli většinou vedeni k práci s mapou. V 9. ročníku nebyla provedena kontrola samostatné práce žáků, organizační pokyny k písemné práci nebyly jednoznačné a jasné. V polovině hospitovaných hodin byly zaznamenány nedostatky v časové organizaci (prodlužování hodiny). Ve třech sledovaných hodinách nebylo provedeno závěrečné shrnutí a utřídění probíraného učiva. Zápisy v sešitech většiny žáků 9. ročníku nebyly dostatečně přehledné, měly špatnou grafickou úpravu. Organizace, formy a metody výuky byly hodnoceny jako pouze vyhovující.

Učitelky navozovaly vstupní motivaci sdělením programu hodin. Motivační slovní hodnocení bylo v průběhu hospitovaných hodin využíváno pouze ojediněle, v jednom případě byla k motivaci žáků využita práce s tajenkou. Závěrečné hodnocení práce žáků bylo zařazeno jen v jedné z hospitovaných hodin. Frekvence průběžné klasifikace v žákovských knížkách zabezpečovala dostatečnou informovanost rodičů o průběhu vzdělávání, u některých žáků 6. a 9. ročníku však byla velmi nízká, bez uvedení konkrétního klasifikovaného učiva. Celkově byla oblast motivace a hodnocení na průměrné úrovni.

Učitelky neměly u části žáků přirozenou autoritu. Průběh všech hospitovaných hodin byl částečně nebo zcela narušen nekáznými žáků, kteří nerespektovali organizační pokyny vyučujících a pravidla chování a jednání. Velká část dětí nedodržovala základní pravidla komunikace (překřikování, skákání do řeči). Celkově byly ve spolupráci a komunikaci mezi žáky navzájem a mezi žáky a učitelkami výrazné nedostatky.

Výuka zeměpisu byla celkově hodnocena jako průměrná.

Hodnocení kvality vzdělávání v českém jazyce, matematice, přírodovědě, přírodopise, chemii, fyzice a zeměpise

Na základě studia dokumentace a zjištění z hospitační činnosti byla celkově kvalita vzdělávání ve sledovaných předmětech a skupinách předmětů hodnocena jako průměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Dlouhodobé cíle z hlediska rozvoje školy byly stanoveny. V roce 1998 zpracovala ředitelka školy rozsáhlý dokument Koncepce ZŠ Ch. G. Masarykové Lány, který zahrnuje deset základních oblastí. Pro každou oblast byl zaznamenán výchozí stav a stanoven dlouhodobý cíl, ke kterému škola směřuje. S ohledem na postupný posun ve vývoji školy a na skutečnost, že některé cíle byly stanoveny spíše v obecné rovině, byla koncepce pojata jako otevřený dokument bez časového ohraničení, který byl průběžně doplňován (poslední úprava byla z podzimu letošního roku). Na zpracování koncepce se dílčím způsobem podíleli další pracovníci školy. Dokument byl projednán se zřizovatelem a výborem rady rodičů.

Pro tento školní rok zpracovala ředitelka školy Plán práce školy 2000/2001, který byl přehledně rozčleněn do pěti základních částí. Bezprostředně navazoval na koncepci školy, jeho první část uváděla konkrétní úkoly z ní vyplývající. V přehledu plánovaných akcí v jednotlivých měsících byla uvedena osobní zodpovědnost za jejich splnění. Pro období jednoho až dvou týdnů byly zpracovávány praxí ověřené a funkční krátkodobé plány.

Plán výchovného poradenství byl součástí Plánu práce školy 2000/2001. Postihoval všechny oblasti práce výchovné poradkyně, obsahoval konkrétní hlavní úkoly pro jednotlivé měsíce školního roku.

Výuka v 1. až 4. ročníku a 6. až 9. ročníku probíhala v souladu s učebním plánem vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2. V 5. ročníku se vyučovalo podle učebního plánu programu Obecná škola čj. 12 035/97-20. Učební plány jednotlivých ročníků jsou na 2. stupni zpracovány pro celý vzdělávací cyklus. Pouze v 6. a 8. ročníku se jako povinný cizí jazyk vyučoval jazyk anglický i německý, v ostatních ročnících se vyučoval vždy pouze jeden cizí jazyk (4. a 5. ročník anglický jazyk, 7. a 9. ročník německý jazyk). V souladu s učebním plánem byly v 7. až 9. ročníku zavedeny volitelné předměty - výtvarné činnosti a sportovní hry (tři skupiny). Nepovinné předměty se vyučovaly pouze na 1. stupni (náprava poruch učení a sportovní hry). V době mimo vyučování bylo žákům umožněno navštěvovat informační centrum školy, kde mohli využívat publikace školní žakovské knihovny a šest osobních počítačů s výukovými programy.

V dotaznících vyjádřilo s dalšími nabídkami vzdělávacího programu spokojenost 54,9 % rodičů, nespokojeno bylo 22,5 % rodičů. Nejčastější připomínky se týkaly malé nabídky nepovinných předmětů a zájmových útvarů (viz příloha inspekční zprávy).

Pro vlastní výchovně-vzdělávací činnost měli učitelé zpracovány časové tematické plány učiva. V některých z nich byly zjištěny dílčí nedostatky (viz hodnocení kvality vzdělávání v jednotlivých sledovaných předmětech a skupinách předmětů).

Plánování bylo celkově hodnoceno jako velmi dobré.

Organizování

Vedení školy je dvoučlenné, tvoří je ředitelka školy jako její statutární zástupce a zástupce ředitelky. Kompetence mezi ředitelkou školy a zástupcem ředitelky byly jednoznačně vymezeny písemnou formou. Některé pravomoci související s kontrolní činností byly přeneseny na výchovnou poradkyni (část hospitační činnosti).

Organizaci výchovně-vzdělávací činnosti upravoval řád školy a rozvrh hodin. Na zpracování školního řádu se podíleli kromě ředitelky i další pracovníci školy, žáci 5. až 9. ročníku se k jeho obsahu mohli vyjádřit ve veřejné diskusi. Některé náměty a připomínky žáků byly do školního řádu zapracovány. Školní řád byl zpracován velmi kvalitně, odpovídal ustanovení § 15 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů.

Rozvrh hodin byl v souladu s ustanoveními § 9 odst. 1, 2 a 3 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů. Z hlediska organizace vyučování nebyla zcela optimálně řešena odpolední výuka v 7. ročníku, kdy část třídy měla tzv. volnou hodinu a „čekala“ na výuku. Na tuto skutečnost poukazovali též někteří rodiče v dotaznících (viz příloha inspekční zprávy).

Jako poradní orgán byla ustanovena pedagogická rada. Její jednání se konala pravidelně pětkrát v průběhu školního roku. Zápisy z jednání byly přehledné, měly dobrou vypovídací hodnotu. Dalším poradním orgánem ředitelky školy byla žákovská rada školy.

Ve vnitřním informačním systému převažovalo každodenní jednání vedení školy se všemi pracovníky. Nepravidelně, přibližně dvakrát měsíčně, se konaly pracovní porady, zápisy z nich byly konkrétní a přehledné. Informace dlouhodobějšího charakteru byly zveřejněny na nástěnkách ve sborovnách.

K zajištění průběžné informovanosti rodičů o průběhu vyučování a výchovy žáků byly využívány notýsky a žákovské knížky. Dílčí nedostatky byly v zajištění informovanosti o výsledcích vzdělávání v českém jazyce v 6. ročníku, ve fyzice v 8. a 9. ročníku a v zeměpisu v 6. a 9. ročníku. Pevně byly stanoveny termíny dvou třídních schůzek, další třídní schůzky byly svolávány třídními učiteli podle potřeby. Podstatné informace pro rodiče byly zveřejňovány v občasníku „My a děti“, na jeho vydávání se podílel vedle vedení školy i výbor rady rodičů. V tomto školním roce škola vydávala již 11. ročník školního časopisu „Trefa“ s informacemi o jejích dalších aktivitách. Na veřejnosti se škola prezentovala řadou kulturních akcí a vystoupení. S kvalitou informačních služeb vyjádřilo v dotaznících spokojenost 93,0 % rodičů, nespokojeno bylo 2,8 % rodičů (viz příloha inspekční zprávy).

Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 1999/2000 byla zpracována v souladu s ustanovením § 17e odst. 2 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Dokument byl vypracován velmi přehledně, obsahoval podrobné hodnocení školního roku ve vztahu k plnění dlouhodobé koncepce školy.

Organizování bylo celkově na nadprůměrné až spíše nadprůměrné úrovni.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitelka školy při vedení pracovníků uplatňovala demokratický styl řízení, snažila se o vytvoření dobrých materiálních podmínek a zlepšení atmosféry ve škole. V práci ředitelky školy byla patrná vysoká náročnost na kvalitu své práce, vysoké nároky kladla také na práci svých podřízených (důraz na přesné a včasné plnění uložených úkolů, důslednost atd.). Vedení školy se zatím nepodařilo plně stabilizovat pedagogický sbor. Příčinou byl jednak nedostatek kvalifikovaných učitelů, dále zmiňovaná vysoká náročnost ředitelky ve vztahu k podřízeným a skutečnost, že část učitelů do školy dojížděla. V posledních letech odešlo ze školy několik

kvalifikovaných pedagogů, za které se nepodařilo získat rovnocennou náhradu.

Pro přidělování nadtarifních složek platu (osobních příplatků a odměn) byla písemně zpracována kritéria, se kterými byli zaměstnanci školy seznámeni. Kromě hmotného stimulování pracovníků využívala ředitelka morálního ocenění kvalitně odváděné práce.

Problematika dalšího vzdělání pedagogických pracovníků (DVPP) byla pouze okrajově zařazena do písemně zpracované koncepce školy. Konkrétní úkoly DVPP byly uvedeny v ročním plánu práce. Pedagogičtí pracovníci využívali především aktuální nabídku seminářů a přednášek pořádaných Pedagogickým centrem v Rakovníku, Praze a Plzni. Ve školním roce 1999/2000 se ve škole pořádal seminář s představiteli sdružení PAU. S výjimkou předmětové komise tělesné výchovy nebyly ve škole ustaveny metodické orgány. Problematika uplatňování rozličných metod a forem práce při výuce byla řešena při provozních poradách a při tzv. „metodických sezeních“, ze kterých byly pořizovány stručné zápisy. V minulém školním roce se uskutečnily vzájemné hospitace.

K individuálnímu vzdělávání měli vyučující k dispozici odbornou literaturu z fondu učitelské knihovny a třináct titulů odborných časopisů a publikací, které škola odebírala. Důraz byl kladen také na zvýšení počítačové gramotnosti učitelů, pedagogičtí pracovníci byli ředitelkou školy vedeni k využívání výpočetní techniky (zpracování přehledu o prospěchu a chování žáků na PC).

Nekvalifikovaným a začínajícím vyučujícím byly přiděleny uvádějící učitelky (základní úkoly byly stanoveny v ročním plánu práce školy), které poskytovaly rady z oblasti pedagogické a didaktické. Při inspekční činnosti bylo zjištěno, že tato jejich pomoc se dosud pozitivně neprojevila v přímém výchovně-vzdělávacím procesu. Zásadním nedostatkem pedagogické práce začínajících a nekvalifikovaných učitelek byla chybějící přirozená autorita.

Vedení a motivování pracovníků byly celkově hodnoceny jako průměrné.

Kontrolní mechanismy

Plán kontrolní činnosti ve školním roce 2000/2001 byl součástí ročního plánu práce školy, zahrnoval kontrolu dokumentace, výchovně-vzdělávací práce (formou hospitací) a kontrolu práce provozních zaměstnanců školy. Plán byl rozvržen do jednotlivých měsíců, byla v něm zaznamenána osobní zodpovědnost jednotlivých pracovníků za svěřené úkoly a termíny průběžných kontrol. Počet plánovaných hospitačních vstupů nebyl vzhledem k nedostatkům, které inspekce zjistila ve výuce některých předmětů, zcela dostatečný. Kontrolou třídních knih a hospitačních záznamů bylo zjištěno, že ve školním roce 1999/2000 odpovídala četnost a rozložení hospitační činnosti ředitelky podmínkám školy, u zástupce ředitelky však byla poměrně nízká (pouze 7 hospitací ve vyučovacích hodinách).

Předložené hospitační záznamy byly vedeny na vlastních tiskopisech, měly dobrou vypovídací schopnost (obsahovaly stručný popis průběhu hodiny, zjištěné klady a nedostatky, případně doporučení a uložené úkoly). Pohospitační pohovory provedené v průběhu inspekce ředitelkou školy byly erudované, v rozborech provedených zástupcem ředitelky školy převládala spíše popis hospitovaných hodin nad hodnocením úrovně pedagogické práce. Obecné závěry z kontrolní činnosti byly projednávány při pracovních poradách nebo pedagogických radách.

Kontrolovaná část povinné dokumentace byla řádně vedena. V průběhu inspekce byl v této oblasti zjištěn pouze drobný formální nedostatek (při zápisu klasifikace jednou známkou v 1. pololetí 1. ročníku nebylo do katalogových listů zapisováno číslo jednacích opatření MŠMT ČR čj. 10 868/95-22 ke klasifikaci žáků 1. ročníků základní školy v 1. pololetí). Kontrola povinné dokumentace ze strany vedení školy byla kvalitní.

Nedostatky byly zjištěny v kontrole dodržování učebních osnov, rezervy byly v kontrole časových tematických plánů učiva (viz hodnocení kvality vzdělávání v jednotlivých sledovaných předmětech a skupinách předmětů).

Okresní správa sociálního zabezpečení v Rakovníku provedla ve škole dne 13. dubna 2000 kontrolu důchodového pojištění za období let 1997 až 2000; nebyly shledány nedostatky.

Kontrolní mechanismy byly celkově hodnoceny jako velmi dobré.

Hodnocení kvality řízení

Řízení školy bylo celkově hodnoceno jako velmi dobré.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí ŠÚ Rakovník o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. škol./26/99 ze dne 24. března 1999
- Třídní knihy ze školního roku 1999/2000 a 2000/2001
- Třídní výkazy a katalogové listy
- Školní řád a rozvrh hodin
- Záznamy z pedagogických rad
- Zápisy z pracovních porad a „metodických sezení“
- Žákovské knížky a notýsky žáků, sešity a písemné práce žáků školy
- Laboratorní práce z fyziky ze školního roku 1999/2000
- Koncepce ZŠ Ch. G. Masarykové Lány
- Plán práce školy 2000/2001, týdenní a čtrnáctidenní plány
- Časové tematické plány učiva sledovaných předmětů
- Personální dokumentace pedagogických pracovníků školy
- Přehled účasti na akcích DVPP ve školním roce 1998/1999 a 1999/2000
- Kritéria pro výplatu osobních příplatků, kritéria pro výplatu odměn
- Hospitační záznamy ředitelky školy a zástupce ředitelky
- Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 1999/2000
- Dotazníky pro rodiče
- Občasník pro rodiče „My a děti“
- Školní časopis „Trefa“
- Inspekční zpráva čj. 026 411/98-2168 ze dne 19. listopadu 1998
- Podkladová inspekční dokumentace, hospitační záznamy ČŠI

ZÁVĚR

Z hlediska podmínek výuky sledovaných předmětů měla škola nejzávažnější problémy v oblasti personální. Po stránce odborné a pedagogické způsobilosti byly personální

podmínky výuky hodnoceny jako pouze vyhovující. Materiální podmínky výuky byly celkově hodnoceny jako průměrné, psychohygienické jako velmi dobré.

Výuka matematiky byla celkově hodnocena jako velmi dobrá, výuka českého jazyka a zeměpisu jako průměrná, výuka fyziky a skupiny předmětů přírodověda, chemie a přírodopis jako pouze vyhovující. V plánování a přípravě výuky sledovaných předmětů byla citelně slabá místa. Organizace výuky, používané formy a metody práce, motivace a hodnocení byly hodnoceny jako průměrné. Rezervy byly ve využívání didaktické techniky. Výrazné nedostatky byly v oblasti interakce a komunikace. Celkově byla výuka sledovaných předmětů hodnocena jako průměrná.

Systém plánování (dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé plány) byl účelně vytvořen a komplexně propojen. Učební plán byl plněn, další nabídky vzdělávacího programu (nepovinné předměty a zájmové útvary) zcela neuspokojovaly potřeby a zájmy žáků a rodičů. Plánování bylo celkově na nadprůměrné až spíše nadprůměrné úrovni. Organizační struktura umožňovala účinné řízení školy, vnitřní i vnější informační systémy byly funkční. Organizování bylo celkově hodnoceno jako velmi dobré. Systém vedení a motivování pracovníků byl po formální stránce vytvořen, rezervy byly v efektivnosti práce se začínajícími a nekvalifikovanými pedagogy. Vedení a motivování pracovníků byly celkově hodnoceny jako průměrné. Ve většině oblastí byl kontrolní systém funkční, rezervy byly v kontrole plnění učebních osnov a v kvalitě diagnostických hospitací u zástupce ředitelky. Kontrolní mechanismy byly celkově na nadprůměrné až spíše nadprůměrné úrovni.

Porušení obecně závazných právních předpisů bylo zjištěno ve dvou případech. Při inspekční činnosti nebylo zjištěno neefektivní čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu.

Současné hodnocení materiálních a psychohygienických podmínek výuky zhruba odpovídalo závěrům z předcházející orientační inspekce, zaměřené na podmínky a průběh vzdělávání, provedené v listopadu 1998. Ke zhoršení došlo v oblasti personálních podmínek, což se negativně projevilo v kvalitě výuky některých sledovaných předmětů. Změny v oblasti řízení školy nelze (vzhledem k předcházejícímu zaměření inspekční činnosti) posoudit.

Celkově byla škola ve sledovaných oblastech hodnocena jako průměrná.

Doporučení ředitelce školy:

- upravit časové tematické plány učiva,
- zvýšit frekvenci hospitační činnosti u začínajících a nekvalifikovaných vyučujících, poskytnout jim výraznější metodickou pomoc,
- rozšířit nabídku nepovinných předmětů a zájmových útvarů,
- sledovat při kontrolní činnosti efektivní využívání didaktické a výpočetní techniky ve výchovně-vzdělávacím procesu.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Viktor Keller
Členky týmu	Mgr. Miroslava Březinová
	Mgr. Eva Kindlová

V Rakovníku dne 8. listopadu 2000

Příloha

Vyhodnocení dotazníků pro rodiče

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 13. listopadu 2000

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Dana Zámostná

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Rakovník	29. listopadu 2000	Egertová v. r.
Zřizovatel: Obec Lány	29. listopadu 2000	233/00

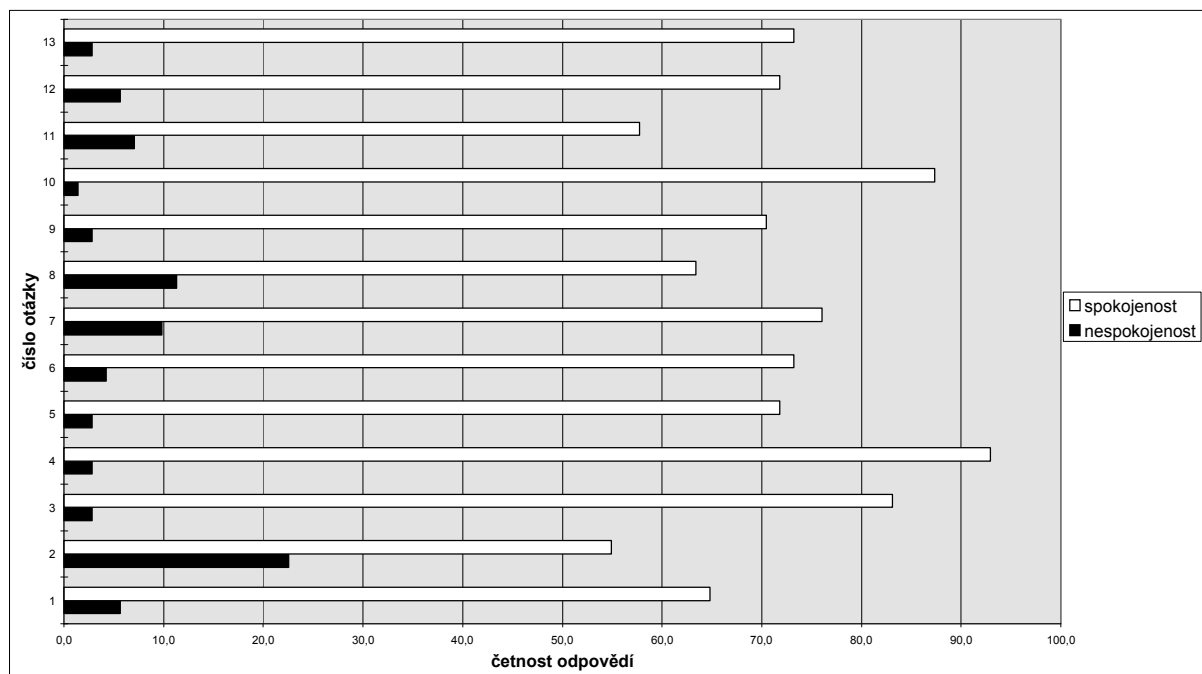
Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
—	—	Připomínky nebyly podány.

Vyhodnocení dotazníků pro rodiče

V rámci přípravy orientační inspekce byly 106 žákům 4. až 9. ročníku školy rozdány dotazníky pro rodiče. Vyhodnoceno bylo 71 vyplněných dotazníků.

Názor na:	Údaje v %:						
	zcela spokojených	spíše spokojených	neutrální vyjádření	spíše nespokojených	nespokojených	nemohou posoudit	nevyjádřilo se
1. Vzdělávací program školy	26,8	38,0	25,4	4,2	1,4	4,2	0,0
2. Další nabídky vzdělávacího programu	31,0	23,9	18,3	16,9	5,6	4,2	0,0
3. Hodnocení žáka	57,7	25,4	12,7	1,4	1,4	1,4	0,0
4. Informační služby pro rodiče	64,8	28,2	4,2	0,0	2,8	0,0	0,0
5. Kvalita výchovného poradenství	38,0	33,8	16,9	1,4	1,4	5,6	2,8
6. Materiálně-technické podmínky	28,2	45,1	18,3	4,2	0,0	4,2	0,0
7. Psychohygienické podmínky	40,8	35,2	7,0	5,6	4,2	5,6	1,4
8. Hodnocení úrovně vzdělávání	29,6	33,8	19,7	8,5	2,8	4,2	1,4
9. Hodnocení vztahů mezi učiteli a žákem	35,2	35,2	14,1	2,8	0,0	11,3	1,4
10. Hodnocení vztahů mezi žáky	54,9	32,4	4,2	1,4	0,0	5,6	1,4
11. Hodnocení výsledků učení	26,8	31,0	15,5	4,2	2,8	16,9	2,8
12. Hodnocení dalších aktivit školy	33,8	38,0	18,3	4,2	1,4	2,8	1,4
13. Celkové hodnocení školy	26,8	46,5	21,1	2,8	0,0	0,0	2,8

Na otázku, za co by chtěli školu pochválit, rodiče nejčastěji odpovídali:

- vstřícný přístup některých učitelů k žákům, přátelský vztah k žákům, trpělivost některých učitelů,
- snaha o vylepšování školy, modernizaci učeben a pomůcek, postupné vybavování školy výpočetní technikou,
- dobrá spolupráce mezi školou a rodinou, poskytování informací rodičům, vstřícnost v této oblasti,
- někteří učitelé se věnují dětem i ve svém volném čase, individuální přístup některých učitelů k žákům a jejich potřebám.

Podle nejčastějších názorů rodičů by se ve škole mohlo zlepšit:

- technické vybavení školy (vybavení výpočetní technikou, připojení na internet atd.),
- stálé personální obsazení školy kvalifikovanými pedagogy, vyšší zastoupení mužů v učitelském sboru, zabezpečení kvalifikované výuky anglického jazyka,
- rozšíření nabídky mimoškolních aktivit, větší výběr zájmových kroužků a nepovinných předmětů (hlavně výuka cizích jazyků a výpočetní techniky),
- chování a kázeň některých žáků (např. zamezení kouření některých žáků v areálu školy),
- organizace rozvrhu hodin (např. dvouhodinové přestávky na oběd).